

Tilburg, 13 april 2017

Aan: College van Gedeputeerde Staten
Postbus 90151
5200 MC 's-Hertogenbosch

Kenmerk: RO 03.02-1340-hg
Betreft: zienswijze op de wijziging Verordening ruimte 2014, actualisatie 2017

Geacht College,

Met belangstelling hebben wij kennis genomen van uw voornemen tot wijzigen van de Verordening ruimte 2014, beleidsrijke wijziging 2017. Wij hebben grote waardering voor het feit dat GS werk maakt van het herstel van balans tussen landbouw, natuur en leefomgeving, door de dialoog aan te gaan met de Brabantse samenleving. We zijn verheugd dat dit heeft geleid tot een reeks voorstellen in de Verordening ruimte, de Verordening natuurbescherming en de BZV. Met dit pakket wordt beoogd de overlast te beperken van de hoge concentratie van veehouderij in grote delen van Brabant en de stikstofdepositie op kwetsbare natuur terug te dringen. We beschouwen dit als de eerste stappen naar een duurzame inpassing van de veehouderij in Brabant. Wij vragen echter wel uw aandacht voor het gevaar van het loslaten van de dierrechten als de mestverwerking op orde is. Dat zou uw en onze inspanningen teniet kunnen doen.

In deze zienswijze doen wij een aantal suggesties voor aanscherping/verbetering van de door u voorgestelde maatregelen en regels.

Voor de goede orde: deze zienswijze heeft alleen betrekking op de onderdelen van de wijziging betreffende het veehouderijbeleid. Onze zienswijze op de onderdelen EHS en zonneweiden verwoorden we in een aparte brief (zie het schrijven met kenmerk: RO 03.02-1339-hg).

1. Algemene beschouwing

De intensieve veehouderij staat aan de vooravond van een grote transitie, zowel vanwege de economische ontwikkelingen (het structureel produceren in een overschotmarkt, lage prijzen, de noodzaak om te investeren in vergaande innovaties zonder zicht op rendement, de afnemende solvabiliteit, et cetera) alsook vanwege de afnemende maatschappelijke acceptatie als gevolg van voortdurende en bovenmatige milieudruk, afnemende belevingswaarde van de leefomgeving en gezondheidsproblemen.

Wij delen de conclusie van het Planbureau voor de leefomgeving (Balans van de leefomgeving 2016) dat de beleidsdoelen voor de luchtkwaliteit, de waterkwaliteit en de natuurkwaliteit ver buiten bereik liggen en dat vooral de milieudruk vanuit de landbouw hierbij een belangrijke rol speelt.

Weliswaar is de milieudruk per eenheid product afgenomen maar door de groei van het productievolume is er wezenlijk niet veel veranderd en overschrijdt de landbouw toch de grenzen van de milieugebruiksruimte. Bovendien is de trend van afnemende milieudruk afgezwakt. Per saldo is er amper of geen afname van milieudruk, staan gezondheid en belevingswaarde sterk onder druk, is er sprake van een forse schaalvergroting, zijn de inkomens van boeren niet toegenomen, zijn de agrarische bedrijven economisch kwetsbaar en is de solvabiliteit afgenomen.

Wij zijn van oordeel dat verdere schaalvergroting contrair werkt aan de noodzakelijke oplossing voor zowel de bedrijfseconomische alsook de milieuproblemen. Het risico is groot dat schaalvoordelen omslaan in schaalnadelen.

Zo zijn de marges te laag om prijsschommelingen op te vangen, zijn nieuwe investeringen (onder andere ten behoeve van mestbewerking) moeilijk of niet te financieren en ontbreekt het maatschappelijk draagvlak. De weg om via innovatieve end-of-pipe maatregelen door te kunnen gaan met het op de huidige, of op nog grotere schaal produceren van dierlijke eiwitten is een dure illusie.

Doorgaan op de huidige weg leidt niet tot oplossingen. Feitelijk leidt deze slechts tot verliezers: zowel de veehouders als het milieu als de maatschappelijke acceptatie staan onder druk. Een beleidsdoel inzake de transitie naar een integraal duurzame landbouw ontbreekt vooralsnog. Wij zijn van oordeel dat de milieudruk vanuit de landbouw vergaand gereduceerd dient te worden, dat daartoe onder meer het productievolume sterk dient te worden verminderd en dat tegelijkertijd voorzien moet worden in een ruimere prijsmarge opdat een op alle vlakken duurzame landbouw gerealiseerd kan worden.

In dit licht achten wij het in de Wijziging verordening ruimte 2014, actualisatie 2017 uitgewerkte voorstel van de staldering een evenwichtig instrument dat binnen de huidige regels goede mogelijkheden biedt om tot een standstill te komen. Het is een noodzakelijke eerste stap naar verdergaande beheersing van de omvang van de veestapel.

Op het onderdeel van de mestbewerking zien wij de actualisatie 2017 als een verkeerde beleidswijziging. Hier is immers sprake van schaalvergroting van niet alleen mestbewerking maar ook van het openen van wegen naar verdere schaalvergroting van de productie van dierlijke eiwitten zelf.

In de Mestdialoog is onzerzijds bij herhaling gewezen op het ontbreken van éinig vooruitzicht op het oplossen van het mestvraagstuk via mestbe- en -verwerking zonder negatieve maatschappelijke gevolgen. Gezien de lage intrinsieke waarde van mest is nog altijd geen garantie te geven of mestverwerking überhaupt kán renderen en kán leiden tot volledige afzet van het overschot elders, terwijl het bovendien omvangrijke investeringen vergt. De afzet van bewerkte mest (nutriëntenoverschot) buiten Noord-Brabant moet gegarandeerd zijn, zonder dat het hier en elders tot milieuproblemen leidt.

Naast vraagtekens rond de haalbaarheid is er de zorg dat mestverwerking slechts de oplossing van een deelvraagstuk is (mest) en niet leidt tot het wegnemen van de andere problemen rond de veehouderij of daar zelfs juist aan bijdraagt.

Zolang niet duidelijk is of mestbe- en -verwerking kán renderen én het overschot zal verdwijnen én er geen sprake is van ongewenste maatschappelijke gevolgen is het onverstandig om in te zetten op grootschalige aanpak daarvan en dienen alternatieven – zoals een verminderd productievolume - eerst verkend te worden.

Dat laat onverlet dat het – ongeacht het productievolume – zeer gewenst is om als eerste stap over te gaan tot emissiereductie op bedrijfsniveau bij de productie van mest. Grootschaligere bewerking zien wij hooguit als een tussenoplossing voor de periode tussen nu en een verminderde productie.

Wij hechten er aan dat de Meststoffenwet wordt nageleefd: niet te plaatsen mest mag niet geproduceerd worden.

2. Integrale aanpak

Met deze Wijziging van de Verordening ruimte streeft GS meerdere doelen na op het gebied van de bedrijfsvoering, milieuaspecten en volksgezondheid. GS heeft aangekondigd dat zij binnenkort nog met andere belangrijke aanpassingen van regelgeving voor de veehouderij komt,

Post- en bezoekadres: Spoorlaan 434, 5038 CH Tilburg
tel. (013) 535 62 25 * e-mail: bmf@brabantsemilieufederatie.nl * website: www.brabantsemilieufederatie.nl
* Kamer van Koophandel: 41095498 * Triodosbank: NL22 TRIO 0212.4972.51

zoals voor de BZV en de Verordening natuurbescherming (voorheen Verordening Stikstof) en de Beleidsregel natuurbescherming (voorheen Beleidsregel stikstof). Wij spreken onze waardering uit voor het in samenhang oppakken van deze problematieken. Bovendien wordt binnenkort ook nieuwe landelijke regelgeving van kracht voor de melkveehouderij. We beschikken niet over gedegen informatie waaruit wij kunnen opmaken welke gevolgen en effecten van de diverse maatregelen afzonderlijk en in hun samenhang kunnen worden verwacht op het gebied van bedrijfsvoering, milieuaspecten en volksgezondheid en of deze maatregelen elkaar aanvullen/versterken of juist tegenstrijdig zijn aan elkaar.

We verzoeken GS:

- (1) hierin te voorzien voordat PS tot vaststelling van deze regelgeving overgaat en vervolgens
- (2) ons in de gelegenheid te stellen om een aanvullende zienswijze in te dienen.

3. Milieueffectrapportage en passende beoordeling

Omdat met deze verordening en de andere aangekondigde wijzigingen van regels en maatregelen het beleid voor de veehouderij en mestbewerking op belangrijke onderdelen aanzienlijk wordt gewijzigd en de Verordening concreet genoeg is wat betreft de ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden, verzoeken wij GS om een MER en een passende beoordeling op te stellen. Gelet op de Habitatrichtlijn en de Wet natuurbescherming is een MER en passende beoordeling noodzakelijk, omdat met de Verordening ontwikkelingsmogelijkheden worden geboden voor veehouderij (met staldering) en (planologische) ruimte voor mestverwerking op bestaande en nieuwe locaties. Deze ontwikkelingen kunnen mogelijk significante effecten hebben op N2000-gebieden in en buiten Brabant. Gezien de mogelijke stapeling van effecten ten gevolge van deze nieuwe methodieken, maatregelen en regels, vinden wij het opstellen van een MER dringend gewenst. Wij denken bijvoorbeeld aan:

1. de gevolgen voor N2000-gebieden, natuurgebieden, landschap; watersystemen en bodemkwaliteit;
2. de gevolgen voor op de woon- en leefomgeving, waaronder volksgezondheid, stank (incl. aanscherping geurnormen) en veiligheidsrisico's;
3. de gevolgen op de omvang van de veestapel (inclusief melkrundvee, vleesvee, kalveren, schapen, geiten) en de bewerking en verwerking van het mestoverschot;
4. de risico's voor ongewenste ontwikkelingen in West-Brabant (toename van milieudruk);
5. de gevolgen deze keuzes voor concentratie, spreiding en zijwaartse uitbreiding van veehouderijen voor de volksgezondheid en andere relevante aspecten.

3

4. KRW

Wijziging Verordening ruimte in relatie tot KRW: het behalen van de KRW-doelen staat in grote delen van de provincie onder druk, met name als gevolg van een teveel aan nutriënten (P en N) in veel van de Brabantse oppervlaktewateren. Daarom moet in ieder geval voorkomen worden dat het introduceren van (grootschalige) mestverwerking leidt tot een verhoging van de nutriëntenvracht voor oppervlaktewateren.

Vooruitlopend op de nieuwe omgevingswet, waarin het begrip 'omgevingswaarde' integraal bekeken wordt, vragen wij de provincie dan ook om inzichtelijk en aannemelijk te maken dat de huidige wijziging in het ruimtelijk beleid ten aanzien van mestverwerking geen negatieve gevolgen heeft voor het behalen van de KRW-doelen zoals vermeld in het Provinciaal Milieu- en Waterplan. In dat kader vragen wij u ook nader te definiëren wat onder het begrip 'loosbaar water' moet worden verstaan vanuit het perspectief van de KRW.

Het is onduidelijk welke gevolgen grootschaliger mestverwerking heeft op het halen van de KRW-doelen. Wij vrezen dat de introductie van mestverwerking niet per definitie bijdraagt aan het haalbaarder maken van de KRW-doelen. Op dit moment is het behalen van die doelen namelijk vooral lastig door hoge gehalten N en P in veel wateren.

De grootste veroorzaker van die hoge gehalten is primair de landbouw en daarna nemen de rioolwaterzuiveringen (RWZI's) een goede tweede plaats in. Als we de RWZI's voor het gemak maar even beschouwen als 'verwerkers van menselijke mest', dan is het duidelijk dat de huidige generatie RWZI's kennelijk niet in staat is om alle nutriënten uit onze mest te verwijderen.

Verwerking van dierlijke mest kan dan ook alleen maar bijdragen aan het behalen van de KRW-doelen als de zuiveringstechnieken toegepast in de mestverwerkers aan hogere eisen voldoen dan de toegepaste technieken in onze eigen RWZI's. Is dat financieel haalbaar? Bovendien als grootschalige mestverwerking leidt tot de mogelijkheid van het houden van meer dieren, dan kunnen verbeterde zuiveringstechnieken weliswaar enig soelaas bieden (of in ieder geval niet leiden tot verslechtering), maar niet als dat ten gevolge van mestbe- en -verwerking leidt tot een toename van de veestapel. In dit verband halen we de Meststoffenwet aan, waarin staat: niet te plaatsen mest mag niet geproduceerd worden.

We verzoeken kwaliteitsnormen te stellen waaraan water dat vrijkomt bij mestbewerking moet voldoen alvorens het mag worden geloosd op water-afvoerende stelsels. Speciale aandacht hierbij verdienen (resten van) antibiotica en antibioticaresistente organismen. In de Verordening is geen norm opgenomen voor loosbaar water. We adviseren voor de normstelling aan te sluiten bij de KRW en de waterkwaliteitsnormen.

5. Rotondemodel

De provincie illustreert haar visie op wenselijke veranderingen in de Brabantse veehouderij aan de hand van een rotondemodel met verschillende afslagen. Welke streefbeelden en verwachtingen de provincie daarbij heeft, is ons niet goed duidelijk geworden. Wij verzoeken meer richting en sturing te geven aan systeemveranderingen die ecologische verduurzaming in Brabantse landbouw en veeteelt bevorderen. Geef in overleg met de sectoren bij de diverse afslagen in het rotondemodel aan, welke verwachtingen er zijn vanuit een naar circulariteit strevend beleid ten aanzien van aantallen dieren en typen bedrijven die een bepaalde afslag gaan kiezen in de komende jaren. We verzoeken de provincie hier meer concrete inkleuring en ook getalsmatige onderbouwing aan te geven.

4

Dit is des te meer van belang omdat nog moeilijk is te voorzien hoe de stalderingsregeling gaat uitwerken. Immers, investering en de afschrijving van nieuwe stallen bepaalt het tempo van afname van de veestapel. De verwachting is dat over 15 jaar maximaal 10% is afgeroomd. Dat is dus minder dan 1% per jaar. Bovendien kan men uitbreiden door bestaande bouwblokken met gebouwen te kopen. Als 'nieuwe' eigenaar hoeft men niet te voldoen aan de stalderingsregeling. Men mag dan de volledige bestaande bebouwing benutten. In de praktijk zal de afname nog minder zijn dan 0.5% per jaar. Met andere woorden, vervolgstappen zijn dringend noodzakelijk.

6. Mestbewerking

We plaatsen een aantal kanttekeningen bij de voorstellen voor mestbewerking.

1. We verzoeken het overgrote deel van de ruimte en capaciteit voor mestbewerking en -verwerking in Brabant te beschouwen als tijdelijke noodmaatregel om het huidige Brabantse mestoverschot op een technisch veilige en ecologisch verantwoorde manier te bewerken en te hergebruiken.
2. De provincie legt in de Verordening ruimte geen beperkingen op aan de hoeveelheid mest die in Brabant mag worden bewerkt. Wij menen dat te kunnen opmaken uit het vervallen van art. 4.7 Vr en art. 7.12. Dat zet de deur open voor groei van het aantal

mestbewerkingslocaties en de import van mest. Wij vragen aandacht voor de aanzuigende werking die dat kan hebben op de verwerking van mest uit de rest van Nederland of elders. Wij zien dit als een ongewenste ontwikkeling, want het kan leiden tot extra overlast voor omwonenden. Daarom verzoeken we PS aan de hoeveelheid mest die in Brabant mag worden bewerkt een controleerbare c.q. handhaafbare bovengrens te stellen en te bepalen dat in Brabant alleen mest die afkomstig is van Brabantse veehouderijlocaties mag worden bewerkt.

3. Aan de locaties waar mestbewerking mogelijk wordt gemaakt, worden in onze ogen door de provincie onvoldoende voorwaarden gesteld. Naast kleinschalige mestvergistings op bedrijfsniveau en grootschalige mestbewerking op industrieterreinen, wordt ook coöperatieve mestbewerking op het platteland mogelijk gemaakt. Dit laatste ligt met name voor de hand in concentratiegebieden waar de leefbaarheid per definitie toch al onder druk staat. Voor zover pijpleidingen bij coöperatieve mestbewerking worden toegepast, vinden wij het nodig dat vaste ondergrondse pijpleidingen worden voorgeschreven; waarbij de verse mest uit de stal rechtstreeks wordt vervoerd naar de mestbewerkingsinstallatie.
4. We verzoeken te waarborgen dat geen nieuwe mestbewerkingsinstallaties worden toegelaten die mogelijk kunnen leiden tot extra belasting van de leefomgeving en risico's voor omwonenden in deze gebieden. Nieuwe mestbewerkingsinstallaties mogen onder geen beding leiden tot of bijdragen aan het ontstaan van nieuwe knelgevallen. Voorkomen moet worden dat hierdoor nieuwe extra risico's ontstaan. We merken op dat afstandscriteria voor dergelijke mestfabrieken ontbreken. We verzoeken uit voorzorg tenminste een afstand van 500 meter voor te schrijven tussen nieuwe installaties en omliggende woningen. Wij vragen u eenzelfde voorzorgprincipe te hanteren voor natuur en ook daar voldoende afstand aan te houden tussen mestbewerkingsinstallaties en natuurgebieden.
5. We verzoeken een track and trace systeem op te leggen aan het vervoer, de bewerking en verwerking van in Brabant geproduceerde en behandelde mest en mestproducten. Doel hiervan is de omvang en zorgvuldigheid van de omgang, behandeling en verwerking van de mest te monitoren en daarmee ongewenste ontwikkelingen te voorkomen. We denken aan een soortgelijk systeem als wordt toegepast in de zuivelindustrie.
6. Wij vinden mestbewerking op grotere schaal alleen als tijdelijke oplossing aanvaardbaar, als de overheid gelijktijdig bewerkstelligt dat illegale dumpingen verdwijnen en dus ook in dat opzicht milieuwinst wordt geboekt. We verzoeken GS en PS om in nauwe samenwerking met gemeenten en omgevingsdiensten alles in het werk te stellen om illegale praktijken, zoals het dumpen van mest en het halfslachtig gebruik van luchtwassers, waardoor deze niet naar behoren functioneren, tegen te gaan. Zowel voor omwonenden, vanwege de natuur- en milieubelangen, alsook voor de bedrijven die zich houden aan de wet- en regelgeving en proberen zo verantwoord mogelijk te ondernemen, is dit van groot belang.
7. We verzoeken regels te stellen aan de landschappelijke inpassing van mestbewerkingsinstallaties en op de naleving daarvan toe te zien. We pleiten in dit licht voor aanscherping van de richtlijnen met het oog op stimulering van de toepassing van beplanting die, zoals recent onderzoek heeft aangetoond, substantieel kan bijdragen aan het verminderen van verspreiding van fijnstof. We verzoeken met name het goed en veilig functioneren van die onderdelen van de bedrijfsprocessen en –installaties waaraan risico's voor de leefomgeving en natuur- en milieu kunnen zijn verbonden (zoals bij luchtwassers en mestbewerking) zorgvuldig te monitoren en zo nodig handhavend op te treden op basis van de bestaande regelgeving. We verzoeken waar nodig aanvullende regelgeving vast te stellen.
8. We verzoeken op basis van gedegen onderzoek normen te stellen aan de toepassing van mest op de Brabantse bodem, met als uitgangspunt dat de ecologische kwaliteit van de bodemsamenstelling en het bodemleven zo spoedig mogelijk op het juiste niveau worden gebracht en gehouden.

7. Staldering

1. De stalderingsregeling beschouwen we als een essentieel onderdeel van het nieuwe beleid. We zijn blij met de voorgenomen afroaming van 10% en we beschouwen het als een noodzakelijke eerste stap naar herstel van de leefomgeving, de natuur, het milieu en de volksgezondheid in Brabant.
2. Wij hechten er aan dat de stalderingsregeling in de aangewezen gebieden van toepassing zal zijn bij elke uitbreiding, vestiging en omschakeling van stallen ten behoeve van hokdieren. Zoals wij artikel 26 Stalderingsgebied lezen, is dat niet het geval. Uitbreiding van bouwperceel en uitbreidingen van stallen vallen namelijk niet onder de regeling, terwijl dat wel de bedoeling is. Wij vermoeden dat hier sprake is van een vergissing en komen er nog op terug onder het kopje 'de juridische regeling.'
3. We verzoeken een norm te stellen, om binnen de stalderingsregio verdergaande lokale concentratie te voorkomen. Wij denken daarbij voor veedichtheid aan een norm in de vorm van een bovengrens aan het aantal dieren dat mag worden gehouden binnen een gebied met een bepaalde straal. We verzoeken tevens een provinciale norm te stellen in de vorm van een minimale afstand die moet worden aangehouden tussen stallen met hokdieren en/of mestbewerkingsbedrijven enerzijds en woningen anderzijds. Deze normen zijn bedoeld om het ontstaan van nieuwe knelpuntsituaties te voorkomen.
4. Ook het voorkomen van nieuwe knelpuntsituaties bij natuur dient hoge prioriteit te hebben. Daarnaast moet ook de afwaartse beweging van de (intensieve) veehouderij van de natuur worden bewerkstelligd. Dat is namelijk uitgangspunt van de Structuurvisie Ruimte en de Verordening zou daar invulling aan moeten geven. Voorkomen moet worden dat veehouderijbedrijven verder gaan uitgroeien op plaatsen die tegen de natuur aanliggen. Wij willen die bedrijven daar weg hebben en zonder ruimtelijke sturing zal dat zeker niet gebeuren. Er zijn al concrete gevallen waar dit staat te gebeuren bij de Kampina, bij de Loonse en Drunense Duinen en bij Huis ter Heide. We verzoeken u dringend om ruimtelijk sturend beleid op dit punt en daar is de Verordening Ruimte het geijkte instrument voor.
5. Wij zien de provincie graag als regisseur die stevige sturing geeft aan de opzet van de staldering die door omgevingsdiensten wordt uitgevoerd. We verzoeken de provincie de uitvoering van de stalderingsregeling zorgvuldig te monitoren en hierover periodiek te rapporteren. In dit uitvoering van het stalderingsbeleid hebben de gemeenten een belangrijke rol. In hoeverre kan de provincie erop rekenen dat dit beleid geëffectueerd wordt?
6. Melkvee wordt buiten de staldering gehouden. Dit heeft tot gevolg dat alleen landelijke afspraken en regelgeving gelden voor melkveehouderijen. Wij verzoeken de stalderingsregeling zo in te richten dat de provincie zo nodig kan bijsturen om verdere intensivering van de melkveehouderij in Brabant te voorkomen.
7. De stalderingsregeling geldt voor het Brabantse deel van het concentratiegebied uit de Meststoffenwet, dus niet voor West-Brabant. Er wordt gesteld dat via bestemmingsplannen groei van de veestapel in West-Brabant wordt voorkomen. We verzoeken te onderzoeken in hoeverre hiermee een stop op de groei van de veestapel nu en in de toekomst is gewaarborgd, dan wel welke risico's deze aanpak in zich draagt voor ongewenste en ongecontroleerde groei van de veestapel in West-Brabantse gemeenten. We verzoeken in de Verordening de mogelijkheid te scheppen bij ongewenste ontwikkelingen ook West-Brabant onder de stalderingsregeling te brengen.

8. We verzoeken een voorbereidingsbesluit vast te stellen, op z'n minst voor de periode tussen het vaststellen van de gewijzigde verordening en het inwerkingtreden daarvan.

8. Maatwerk bouwperceel

1. In art. 6.4 lid 1 en 7.4 lid 1 worden er een vijftal mogelijkheden geboden voor een veehouderij met een staloppervlak/bouwperceel van meer dan 1,5 hectare, waarvan voor twee van de vijf afwijkmogelijkheden geen maximum oppervlak van het bouwperceel is vastgelegd. Wij verzoeken u om daarvoor ook een maximum vast te leggen, namelijk voor grondgebonden bedrijfsvoering met 2 GVE of minder (bestaande regel onder a) en voor een vernieuwend bedrijfsconcept (bestaande regel onder c). Vraag is ook hoe 'vernieuwend bedrijfsconcept' is gedefinieerd en welke criteria hierbij worden toegepast?
2. Dan is er de nieuwe afwijkmogelijkheid voor een niet-(wettelijk) verplicht bedrijfsconcept voor dierenwelzijn, waarbij het aantal dieren wordt vastgelegd en het bouwperceel maximaal 2 hectare groot mag worden. Hierover hebben we een aantal vragen.
Welke definitie van en criteria voor dit soort bedrijfsconcepten worden hierbij gehanteerd? Deze regel lijkt sterk op de uitzonderingsregel voor afwijking van de 1,5 ha norm uit de VR 2012. De regel was bedoeld om voor bedrijven die aan hun maximum bouwblok grootte zaten een eenmalige uitbreidingsmogelijkheid te bieden om te kunnen voldoen aan de wettelijk verplichte huisvestingseisen voortvloeiend uit het Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij en uit de op grond van de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren gestelde eisen (zie art. 9.3 lid 4 en art. 9.4 lid VR 2012). Aan deze regel had voor 1 januari 2013 voldaan moeten zijn.
Nu zijn dit dus niet meer wettelijke verplichte bedrijfsconcepten. Daarom aan GS de vraag wat met deze regel is beoogd. Vallen hier ook onder de eerst wel, maar nu niet meer wettelijk verplichte huisvestingseisen? Kunnen achterblijvers/stoppers/zijwaartse uitbreiders met deze regel niet alsnog de maatregelen nemen die voor deze stallen al voor 1 januari 2013 verplicht genomen hadden moeten worden? Voorkomen moet worden dat de stilzitters/stoppers nu alsnog kunnen doorgaan via zijwaartse uitbreiding. Wij verzoeken u om dat via de regels onmogelijk te maken.
3. Uit de ontwerpverordening maken wij op dat de stalderingsregeling niet van toepassing is op deze uitbreidingen. Dus het bouwperceel, de gebouwen en het aantal dieren kunnen worden uitgebreid, zonder dat in directe samenhang daarmee elders stallen worden gesaneerd.
Zie ook hiervoor onder Staldering. Het loslaten van de generieke begrenzing van het bouwblok op 1,5 hectare lijkt ons onverstandig. Maar mocht het in heel bijzondere situaties op basis van een ruimtelijke onderbouwing toch zover komen, dan mag dat in ieder geval nooit tot nieuwe overlast of gezondheidsrisico's voor omwonenden leiden en ook niet tot een zwaardere belasting van natuurgebieden. We verzoeken dit als harde voorwaarde in de Verordening ruimte vast te leggen.
4. We betreuen het als het loslaten van deze begrenzing van het bouwblok tot verdere schaalvergroting en industrialisering van de veehouderij leidt. We zien graag dat de provincie, gemeenten en veehouderijen zich primair richten op het faciliteren van omschakeling naar grondgebonden veehouderijen, waarbij niet meer mest wordt geproduceerd dan binnen [de] eigen regio kan worden afgezet.

9. Monitoring, toezicht en handhaving

Geconstateerd is in de mestdialoog dat toezicht en handhaving tekort schieten c.q. niet zorgvuldig gebeuren. Er is meer handhaving en toezicht nodig, bijvoorbeeld op de werking van luchtwassers, BBT-stallen en de uitvoering van landschappelijke inpassing. Voor dit alles is extra inzet nodig.

De provincie dient de regie te nemen in de monitoring van de staldering. Hieronder vallen een aantal zaken, waaronder gegevens van het feitelijk aanwezig en legaal opgericht zijn, het afgelopen 3 jaar

onafgebroken in werking zijn geweest, de ingetrokken vergunning en rechten, de controle op sloop en herbestemming. In het verlengde daarvan zou de provincie, c.q. gemeenten met de Omgevingsdiensten zorgvuldiger en frequenter toezicht moeten houden op de naleving van vergunningen. Daarbij hoort ook de intrekking van lege vergunningen en de intrekking van andere toestemmingen, evenals een registratie van niet (meer) gebruikte meldingen, stalbezettingen, et cetera.

Wij bevelen aan om een periodieke rapportage uit te brengen teneinde de voortgang te registreren.

10. De juridische regeling

Bij de voorgestelde regeling voor de staldering hebben we de volgende vragen, opmerkingen en aanbevelingen:

1. Waarom is in art. 26.1 lid 1 niet ook de uitbreiding van een veehouderij opgenomen, zoals in art. 6.3 lid 1 en 7.3 lid 1? Immers, zowel de vestiging, omschakeling zijn planologische 'titels'.
2. De regels in art. 26 zijn niet duidelijk. Art. 26 maakt het mogelijk om uit te breiden zonder staldering. In lid 1 is de vestiging en omschakeling gekoppeld aan staldering. Dit betreft situaties als bedoeld in art. 6.3 en 7.3 lid 2, waarin een nieuwe hokdierhouderij komt op een bouwperceel van bijvoorbeeld een andersoortig (agrarisch) bedrijf. Daarvoor is staldering voorgeschreven. Voor uitbreiding van een bestaande veehouderij niet.

In art. 26 lid 2 gaat het over situaties waarbij een veehouderij kan uitbreiden door het oprichten van stallen of door het in gebruik nemen van gebouwen. Maar de uitbreiding of de aanbouw van gebouwen valt daar niet onder. Wij verzoeken u deze kennelijk onbedoelde maas in de wet te dichten. Wij denken dat art. 26 alleen kan volstaan met lid 2 als dit geldt voor het gehele art. 6.3 en 7.3 en wanneer ook de uitbreiding van of aanbouw aan bestaande gebouwen wordt toegevoegd. Dat moet dan in de aanhef van lid 2 worden toegevoegd en onder c.

3. In art. 26 lid 1 sub a en in lid 2 sub a wordt als voorwaarde gesteld dat een bestaand dierenverblijf is gesaneerd door sloop of herbestemming. Met deze regel blijft het mogelijk om op de beëindigde locatie een nieuwe veehouderij op te richten. Daarom is sloop en herbestemming naar uitsluiting veehouderij of niet agrarische bestemming nodig. Als een stal namelijk is gesloopt, kan een bouwvergunning worden aangevraagd voor een nieuwe stal voor een melkrundveehouderij en/of schapenhouderij. Daarvoor hoeft immers niet gesaldeerd te worden. Wij pleiten er derhalve voor om naast sloop tevens een herbestemming voor te schrijven, bij voorkeur naar wonen. Tenminste moet hier worden opgenomen 'door sloop en herbestemming waarbij het houden van dieren/vee niet is toegestaan'. Hiermee willen we bevorderen dat de veehouderij blijvend wordt beëindigd en een eventuele doorstart naar een andere vorm van veehouderij wordt voorkomen. Immers, ook melkrundveehouderij vindt doorgaans plaats in stallen. Hetzelfde kan zo zijn voor de schapenhouderij.
4. Dat is een goede reden om ook de melkrundveehouderij in het stalderingsbeleid op te nemen.
5. Wat wordt verstaan onder het juridisch en feitelijk beëindigd zijn van dierenverblijven? Omgevingsvergunningen kunnen worden ingetrokken, meldingen niet. Wat gebeurt er met de Natuurbeschermingsvergunningen en de mestrechten?
6. Onder sub c in de leden 1 en 2 van art. 26.1 staat dat de sanering onder a. plaatsvindt in 'directe samenhang met..'. Welke eisen worden daaraan gesteld, welke stukken moeten worden overlegd en hoe vindt de registratie en monitoring hiervan plaats, mede om dubbel

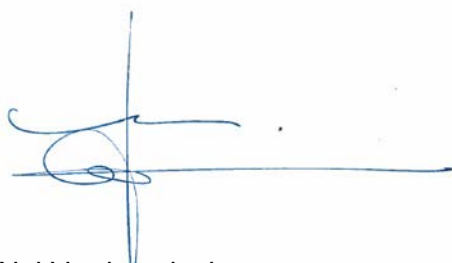
staldering te voorkomen?

7. In art. 33 rechtstreekse werking veehouderijen worden twee peildata genoemd, waarvan die voor bestaande gebouwen en bouwwerken 21 september 2013 is en die voor bestaande dierenverblijven 17 maart 2017. Een dierenverblijf valt onder het begrip gebouw, maar andersom hoeft dat niet zo te zijn. In de oorspronkelijke regel stond hier alleen bouwwerken. Kunt u deze regel verduidelijken?
Moet lid 4 niet voorafgaan aan lid 3?
8. In paragraaf 7 art. 36.2 en 36.3 Nadere Regels divers wordt een maatwerktoepassing opgenomen voor mestbewerking in gemengd landelijk gebied:
*als sprake is van een locatie waar binnen een straal van 2,5 kilometer tenminste 150.000 ton mest wordt geproduceerd door varkens, kippen en/of vleeskalveren;
*de mest uit dat gebied afkomstig is;
*gemotiveerd is waarom de vestiging op een bedrijventerrein niet kan.
Moeten wij deze punten lezen in combinatie met elkaar (en en) of als aparte voorwaarden die los staan van elkaar?
9. Wat wordt verstaan onder 'ter plaatse geproduceerde mest' in art. 6.1 en 7.1 sub d?
Wij verzoeken dit duidelijker te regelen, bijvoorbeeld door 'op het bouwperceel geproduceerde mest'.
10. Hoe moeten wij art. 14 Wijziging art. 40 Overgangsbepalingen lid 2 lezen?
Hoeft staldering 3 jaar na datum van vaststelling niet meer te worden aangepast aan de stalderingsregeling als het plan voldoet aan de overige kaders?
11. In de begrippen ontbreekt het begrip loosbaar water. Dat is heel belangrijk in het kader van de KRW-doelen.

11. Tot slot

Wij verzoeken u om, rekening houdend met onze zienswijze, het voorgenomen besluit aan te passen op de hierboven gedane verbetervoorstellen en aanbevelingen.
Wij zijn gaarne bereid om onze zienswijze nader aan u toe te lichten.

Met vriendelijke groet,

Nol Verdaasdonk,
directeur Brabantse Milieufederatie